

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
دفتر امور اقتصادی

مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان بوشهر

**گزارش نظارت بر اجرای برنامه الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی
(استان بوشهر)**

سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲

تهیه و تدوین:

دکتر علیرضا نکویی، دکتر پرویز بیات، دکتر امیر ارسلان کمالی، دکتر محمود دشتی زاده،

دکتر عباس پورمیدانی و دکتر علیرضا توکلی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر امور اقتصادی

مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان بوشهر

شناسنامه گزارش

عنوان: گزارش نظارت بر اجرای برنامه الگوی کشت ملی محصولات کشاورزی (استان بوشهر) سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲

تهیه و تدوین: دکتر علیرضا نکویی، دکتر پرویز بیات، دکتر امیر ارسلان کمالی، دکتر محمود دشتی زاده، دکتر عباس پورمیدانی و دکتر علیرضا توکلی

همکاران اصلی: مهندس افشین قطبی، خانم مهندس کبری توکلی، مهندس شاپور رضایی، مهندس عبدالحسین موسوی، مهندس محمد دهنوی، مهندس مهدی برنا و مهندس شهریار مرشدی و مهندس مسعود خوارزمی و مهندس جعفر جعفری

نظارت و مشاوره: محمد قدیری ایبانه

تهیه و تنظیم: دفتر امور اقتصادی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

ویراستار فنی: عباس پورمیدانی

ناشر: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

محل اجرا: استان بوشهر

شمارگان (تیراژ): محدود

تاریخ شروع: ۱۴۰۱ به مدت ۱ سال و ۴ ماه

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۲

شماره ثبت:

تاریخ ثبت:

نشانی: تهران، بزرگراه شهید چمران، خیابان یمن، باغ کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تلفن: ۲۲۴۰۲۳۰۰

فهرست مطالب

چکیده	۲
مقدمه	۳
معرفی استان بوشهر	۴
سیمای اقتصاد کشاورزی استان بوشهر	۵
توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استان بوشهر در بخش کشاورزی	۶
سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان و مقایسه آن با کشور	۷
تعریف الگوی کشت	۷
اهداف و رویکردهای برنامه	۷
تقسیم کار استانی در راستای اجرای برنامه عملیاتی	۸
ارزیابی اجرای الگوی کشت	۸
برنامه‌های آموزشی و ترویجی اجرا شده در استان بوشهر	۱۶
مسائل و مشکلات اجرای برنامه در استان بوشهر	۱۸
توصیه‌های فنی ارائه شده	۱۸
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۱۸

فهرست جداول

- جدول ۱. سطح زیرکشت، عملکرد و تولید محصولات زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر ۱۰
- جدول ۲. وضعیت و سطح اجرای سیستم‌های آبیاری نوین در استان بوشهر ۱۲
- جدول ۳. درجه مکانیزاسیون و ضریب نفوذ بذر گواهی شده در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر ۱۳
- جدول ۴. وضعیت احداث گلخانه در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر ۱۴
- جدول ۵. وضعیت کودهای ازته، فسفره و پتاسه در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر ۱۵
- جدول ۶. فعالیت‌های رسانه‌ای جمعی و انفرادی ۱۶
- جدول ۷. سازه‌های ترویجی ۱۷
- جدول ۸. فعالیت‌های آموزشی - ترویجی موضوعی و محصولی ۱۷
- جدول ۹. ضریب تحقق برنامه برای درصدهای مختلف ۱۹
- جدول ۱۰. درصد تحقق واقعی شاخص‌های مختلف در برنامه ابلاغی در استان بوشهر ۲۰

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱. سطح زیر کشت محصولات عمده زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر..... ۱۱
- شکل ۲. تولید محصولات عمده زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر..... ۱۱

چکیده

هدف از نظارت بر برنامه الگوی کشت پایش، ارزیابی، اصلاح و به‌هنگام‌سازی انتظارات پیش‌بینی شده و نتایج به دست آمده و ارائه بازخورد به عوامل تدوین کننده و اجرایی برنامه، به منظور برطرف نمودن نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت آن و نظارت مستمر بر اجرای مناسب برنامه در راستای رویکردهای تعیین شده است. به منظور جمع‌بندی و تعیین میزان دست‌یابی به اهداف اصلی برنامه الگوی کشت در استان بوشهر در سال زراعی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، از شاخص ضریب تحقق استفاده گردید. بطوریکه در صورت تحقق هر یک از برنامه‌های ابلاغی بین ۹۰-۱۱۰ درصد ضریب تحقق یک، تحقق ۸۰ تا ۱۲۰ درصد ضریب تحقق ۰/۸، ۷۰ تا ۱۳۰ درصد ضریب تحقق ۰/۶ و در صورت تحقق کمتر از ۳۰ درصد برنامه ابلاغی، ضریب تحقق ۰/۲ - تعلق گرفت. میزان تحقق برنامه در استان بوشهر در خصوص سطح زیر کشت محصولات مهم ۹۸٪، میزان تحقق برنامه در خصوص عملکرد محصولات ۹۸٪ و در خصوص تولید محصولات مهم این میزان ۹۶٪، میانگین درصد تحقق شاخص‌های مختلف ۹۰ درصد بود که با توجه به سال اول اجرای الگوی کشت می‌تواند میانگین قابل قبولی باشد.

کلمات کلیدی: الگوی کشت، امنیت غذایی، پایداری منابع.

مقدمه

با توجه به گستردگی پهنه‌ی مرزی کشور و تنوع اقلیمی مناطق گوناگون رسیدن به الگوی کشت مناسبی که از آن بتوان حداکثر بهره‌برداری را از عوامل و نهادهای تولید به‌ویژه عامل محدود کننده‌ی آب به‌دست آورد ضرورتی انکار ناپذیر است. گفتنی‌ست از الگوی کشت تعاریف بسیار موجود است که به نظر می‌رسد جامع‌ترین این تعاریف به شرح ذیل باشد: «الگوی کشت عبارتست از تعیین یک نظام کشاورزی با مزیت اقتصادی پایدار مبتنی بر سیاست‌های کلان کشور، دانش بومی کشاورزان و بهره‌گیری بهینه از پتانسیل‌های منطقه‌ای با رعایت اصول اکوفیزیولوژیک تولید محصولات کشاورزی در راستای حفظ محیط زیست» تعریف درپیش گفته شده این نکته را نمایان می‌سازد که در بسیاری از مناطق کشور کشت محصولات زراعی، باغی و یا بهره‌برداری از مراتع و جنگل‌ها متناسب با پتانسیل‌های منطقه‌ای و عوامل تولید باشد و با توجه به محدودیت‌های اقلیمی موجود، بیلان منفی آب دشت‌ها و نیاز به پایداری تولید محصولات، ما را ملزم می‌کند که در جهت روش‌های کمک به بهبود سفره‌های زیر زمینی آب و افزایش راندمان مصرف آب حرکت کنیم.

هم‌چنین باید نسبت تخصیص زمین‌های کشاورزی و برنامه‌ی کشت یک منطقه به انواع گروه محصولات زراعی و باغی همان منطقه از سوی وزارت جهاد کشاورزی تعیین شده و ارائه‌ی ترکیب از پیش تعیین شده کشت و آیش برای مجموعه‌ای از گیاهان سازش یافته با محیط در یک منطقه معین و دوره‌ی زمانی مشخص الزامی‌ست به‌نحوی که با سیاست‌های دولت و اقتصادی - اجتماعی هم‌سو باشد. از سوی دیگر میزان کشت محصولات کشاورزی در یک منطقه باید با توجه به منابع موجود، قیمت محصولات، هزینه‌های تولید، عملکرد محصول، نیاز کشور و سیاست‌های درست انجام شود و تصمیم‌گیری در انتخاب گیاهان زراعی یا باغی مناطق مختلف براساس زیر ساخت‌های موجود، مسائل اجتماعی - اقتصادی و سطح تکنولوژی با حفظ منابع پایه تولید در جهت تامین نیازهای اساسی کشور باشد. براساس ابلاغیه شماره ۲۵۸۱۰/۰۲۰ مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۶ وزیر محترم جهاد کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی علاوه بر مسئولیت تدوین، عهده‌دار نظارت و پایش برنامه الگوی کشت ملی نیز می‌باشد که دستورالعمل نظارتی مربوطه طی نامه شماره ۳۱۵۶۷/۲۰۰ در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۳۰ ابلاغ گردید.

هدف از نظارت بر برنامه الگوی کشت پایش، ارزیابی، اصلاح و به‌هنگام‌سازی انتظارات پیش‌بینی شده و نتایج به دست آمده و ارائه بازخورد به عوامل تدوین کننده و اجرایی برنامه، به منظور برطرف نمودن نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت آن و نظارت مستمر بر اجرای مناسب برنامه در راستای رویکردهای تعیین شده است.

براساس دستورالعمل ابلاغی، دبیرخانه متمرکز نظارتی در ستاد سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با هدف ارزیابی برنامه ملی تدوین شده، تشکیل و هدایت گروههای راهبر ملی و پایش مستمر و گزارش‌گیری مدیریتی تشکیل گردید. همچنین کارگروه استانی نظارت بر اجرای الگوی کشت با مسئولیت رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی هر استان و با حضور معاونین و مدیران سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها، نمایندگان صنف کشاورزی، نماینده سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و ... با هدف ارزیابی برنامه ساختاری درون استانی الگوی کشت، احصاء چالشها، مشکلات و موانع فنی، آموزشی، ترویجی و اجرایی در هر استان و و نیز گروه نظارتی جهت نظارت میدانی بر برنامه الگوی کشت تشکیل گردیدند. جهت ارزیابی برنامه در سطح اجرایی (میدانی) از شاخص‌های کمی و قابل اندازه‌گیری در قالب جداول ۱۲ گانه استفاده گردید. در این گزارش ابتدا خلاصه‌ای از وضعیت اجرای الگوی کشت استان‌های مختلف کشور براساس اطلاعات دریافتی از کارگروه‌های استانی ارائه و سپس وضعیت استان‌ها از نظر میزان دستیابی به اهداف برنامه در سال اول اجرای آن با یکدیگر مقایسه می‌گردند.

معرفی استان بوشهر

استان بوشهر از شمال به استان خوزستان و استان کهگیلویه و بویراحمد، از شرق به استان فارس، از جنوب و غرب به خلیج فارس و از جنوب شرق به قسمتی از استان هرمزگان محدود است. این استان با مساحتی حدود ۲۳۱۶۷ کیلومتر مربع، جمعیتی برابر ۱۱۶۳۴۰۰ نفر دارد. استان بوشهر با خلیج فارس بیش از ۳۴/۹۱۶ کیلومتر مرز دریایی دارد. استان بوشهر بین ۲۷ درجه و ۱۹ دقیقه تا ۳۰ درجه و ۱۶ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۱ دقیقه تا ۵۲ درجه و ۵۹ دقیقه طول شرقی از نصف‌النهار گرینویچ قرار دارد. بر اساس آخرین تقسیمات کشوری، این استان دارای ۱۰ شهرستان، ۳۴ نقطه شهری و ۲۵ بخش و ۴۹ دهستان است.

استان بوشهر به دلیل همجواری با خلیج فارس دارای موقعیت بسیار خاص و استراتژیکی در کشور است. در هر گوشه از استان، نعمات خداوندی بسیار، به وفور یافت می‌شود.

سیمای اقتصاد کشاورزی استان بوشهر

این استان با داشتن بیشترین مرز آبی با خلیج فارس، زمینه استفاده از دریا را به هر نوع در خود داراست. وجود پالایشگاه گاز کنگان (جم)، با تولید روزانه بیش از ۸۰ میلیون متر مکعب، جزیره خارگ عنوان بزرگترین پایانه صادرات نفت خاورمیانه و در کنار آن وجود مجتمع پتروشیمی خارگ با تولید روزانه بیش از ۶۰۰ تن گوگرد و ۵ تا ۶ هزار تن انواع هیدرو کربونها، از دیگر قابلیت‌های این استان است. وجود میدان گازی پارس جنوبی به عنوان بزرگترین مخزن یکپارچه گاز جهان، با ۴۵۰ تریلیون فوت مکعب، ۶/۸٪ ذخائر گازی جهان و ۳۳٪ کل ذخائر گازی ایران را به خود اختصاص داده که بهره برداری از این میدان، تحولی عظیم در صنعت گاز و پتروشیمی و صنایع جانبی، در کشور به وجود آورده و به همین علت، توجه همه جهانیان را به خود معطوف ساخته است. نیروگاه اتمی بوشهر نیز بعنوان یک پروژه مهم ملی محسوب گردیده که این مهم باعث مطرح شدن استان بوشهر در تمامی محافل اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و ... در سطح جهان شده است.

علاوه بر آن استان بوشهر در زمینه‌های کشاورزی نیز فعال بوده و با دارا بودن بیش از ۶ میلیون اصله نخل سالانه بیش از ۱۳۰ هزار تن خرما تولید می‌کند. در زمینه تولید و پرورش میگو نیز ۶۰٪ کل میگوی کشور در این استان پرورش یافته که از مرغوبترین انواع میگو در جهان بشمار می‌رود و به اکثر کشورهای جهان صادر می‌شود. وجود صدها معدن طبیعی در این استان باعث شده که توجه سرمایه گذاران را به بهره‌برداری از این معادن خصوصا سیمان جلب کند. هم اکنون چندین پروژه کارخانه سیمان به دلیل وجود مواد اولیه این محصول در استان در دست اجرا و یا در مرحله تولید قرار گرفته است. دسترسی آسان به دریا باعث شده ده‌ها بندر صیادی و تجاری کوچک و بزرگ در استان فعالانه در توسعه اقتصادی کشور نقش به سزائی داشته باشند. از کل مساحت استان سطحی معادل ۷۵۳ هزار و ۹۰۰ هکتار به اراضی دشت اختصاص دارد. قسمت اعظم این دشت‌ها از نظر یکپارچگی، وسعت و حاصلخیزی نقش عمده‌ای در تولید محصولات زراعت و اقتصاد استان برعهده دارد.

توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استان بوشهر در بخش کشاورزی

بر اساس آمار رسمی وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۴۰۰، از ۲۹۴۷۳۹ هکتار سطح کشت در استان بوشهر، ۲۵۲۹۰۲ هکتار (۸۶٪) مربوط به محصولات زراعی و ۴۱۸۳۷ هکتار (۱۴٪) مربوط به محصولات باغی است. میزان تولید محصولات کشاورزی در استان ۱۱۶۲۸۴۹ تن است که ۹۱۵۶۰۵ تن (۷۹٪) مربوط به محصولات زراعی و ۲۴۷۲۴۴ تن (۲۱٪) مربوط به محصولات باغی است. گروه غلات (گندم، جو) به تنهایی با ۲۲۱۵۰ هکتار، حدود ۴۳ درصد کل سطح زیر کشت محصولات زراعی استان را به خود اختصاص داده است. استان بوشهر از نظر کل سطح زیر کشت و تولید محصولات زراعی در بین ۳۲ استان کشور، به ترتیب رتبه‌های ۲۹ و ۲۳ را دارد ولی از نظر برخی از محصولات زراعی جایگاه ویژه‌ای را در کشور به خود اختصاص می‌دهد. بعنوان مثال در مورد تولید سبزیجات رتبه ۸ و محصولات جالیز رتبه ۱۶ را در بین استان‌های کشور به خود اختصاص داده است.

از نظر محصولات باغی، این استان جایگاه بهتری نسبت به محصولات زراعی در بین ۳۲ استان کشور دارد به طوری که از نظر کل سطح زیر کشت و تولید محصولات باغی، به ترتیب رتبه‌های ۲۵ و ۲۴ را دارد همچنین از نظر محصولات باغی نیمه گرمسیری و گرمسیری به ترتیب دارای جایگاه ۹ و ۴ را در کشور به خود اختصاص داده است.

بر اساس آمار رسمی سال ۱۴۰۰، کل تعداد جمعیت گوسفندی استان (شامل گوسفند، بره، بز و بزغاله)، ۱۰۰۶ هزار رأس بود که از این تعداد ۴۳۷ هزار رأس (۴۳٪) مربوط به گوسفند و بره و ۵۶۹ هزار رأس (۵۷٪) مربوط به بز و بزغاله است. کل تعداد جمعیت گاو و گوساله و شتر استان، به ترتیب ۳۳ هزار رأس و ۴/۲ هزار نفر است.

از نظر تولید فرآورده‌های پروتئینی، جایگاه استان در مورد تولید آبزیان بویژه پرورشی (میگو) رتبه اول کشور را به خود اختصاص داده است که با وجود سواحل مستعد در این استان، امکان رشد و توسعه کارگاههای پرورش میگو نیز وجود دارد. در مورد تولید تخم مرغ رتبه ۳۰، تولید عسل رتبه ۲۴ و تولید گوشت قرمز رتبه ۳۰ را به خود اختصاص داده است.

سهم بخش کشاورزی در اشتغال استان و مقایسه آن با کشور

در سال ۱۴۰۱ براساس نتایج طرح آمارگیری از نیروی کار ۳۹/۳ درصد جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر در استان بوشهر از نظر اقتصادی فعال محسوب می شوند و ۶۰/۷ درصد جمعیت غیر فعال از نظر اقتصادی که شامل جمع محصل، خانه دار و دارای درآمد بدون کار است. نرخ بیکاری از سال ۱۴۰۰ جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر را شامل می شود. نرخ بیکاری در میان این گروه جمعیتی ۷/۶ درصد بوده که نرخ بیکاری مردان ۷/۵ درصد، زنان ۸/۶ درصد و نرخ بیکاری کل در نقاط شهری و روستایی استان بوشهر به ترتیب ۷/۹ درصد و ۶/۷ درصد بوده است. همچنین در سال ۱۴۰۱ نرخ بیکاری جمعیت فعال ۱۵-۲۴ و ۱۵-۲۹ ساله به ترتیب ۲۱/۵ و ۱۴/۳ درصد بوده است. در ۱۴۰۱ سهم اشتغال ۱۰ ساله و بیش تر در سه بخش عمده فعالیت های اقتصادی عبارت است از ۱۱/۴ درصد در بخش کشاورزی، ۲۶ درصد در بخش صنعت و ۶۲/۶ درصد در بخش خدمات برآورد شده است.

تعریف الگوی کشت

الگوی کشت عبارتست از تدوین و اجرای نظام کشت محصولات کشاورزی (زراعی و باغی) مبتنی بر شرایط اقلیمی، بهره برداری بهینه از آب، خاک و گیاه متناسب با ظرفیت ها و مزیت اقتصادی کشور با رعایت کلیه مسائل علمی، فنی، مدیریتی و ملاحظات زیستمحیطی در راستای دستیابی به تامین امنیت غذایی پایدار و اقتدار غذایی که باختصار تعیین هدفمند نوع محصول، مکان تولید و مقدار آن در بازه زمانی مشخص بیان میشود. به عبارت دیگر، الگوی کشت برنامه ساختاری و عملیاتی تحقق امنیت غذایی میباشد.

اهداف و رویکردهای برنامه

- تامین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی و نیل به خود کفایی در محصولات اساسی
- ارتقاء سطح سلامت مواد غذایی، اصلاح و بهینه کردن الگوی مصرف
- حمایت موثر از تولید و صادرات با توجه به مزیت های نسبی و خلق مزیت های جدید

▪ ارتقاء ضریب بهره‌وری از آب در تولید محصولات کشاورزی و استفاده‌ی علمی و بهره‌برداری بهینه از سایر نهاده‌های تولید

▪ حمایت موثر از سامان‌دهی فرآیند تولید و اصلاح نظام بازار محصولات کشاورزی با هدف بهبود رابطه‌ی مبادله‌ی

تقسیم کار استانی در راستای اجرای برنامه عملیاتی

اجرای الگوی کشت بدون مشارکت همه‌ی ارکان موثر در سطح استان، میسر نخواهد بود بنابراین در استان بوشهر برای اجرای مناسب الگوی کشت با سیاست‌های ابلاغی در سازمان جهاد کشاورزی کارگروه اجرایی الگوی کشت تشکیل گردید. اولین اقدام کارگروه هماهنگی بین ادارات مرتبط با الگوی کشت بوده که با برگزاری جلسات متعدد با استاندار، فرمانداری و سایر ادارات در جهت پیشبرد برنامه الگوی کشت اقدامات لازم انجام گرفت. همچنین کارگروه نظارت بر اجرای الگوی کشت در استان با ریاست رئیس مرکز تشکیل و بر اساس دستورالعمل نظارت اقدامات و کار نظارتی را در استان انجام داده شد. بر اساس برنامه ابلاغی الگوی کشت محصولات زراعی استان برای سال زراعی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ جداول ۱۲ گانه اجرای الگوی کشت در استان بوشهر تکمیل گردید که نتایج این جداول به تفکیک مورد بررسی و تحلیل اماری قرار گرفته است.

ارزیابی اجرای الگوی کشت

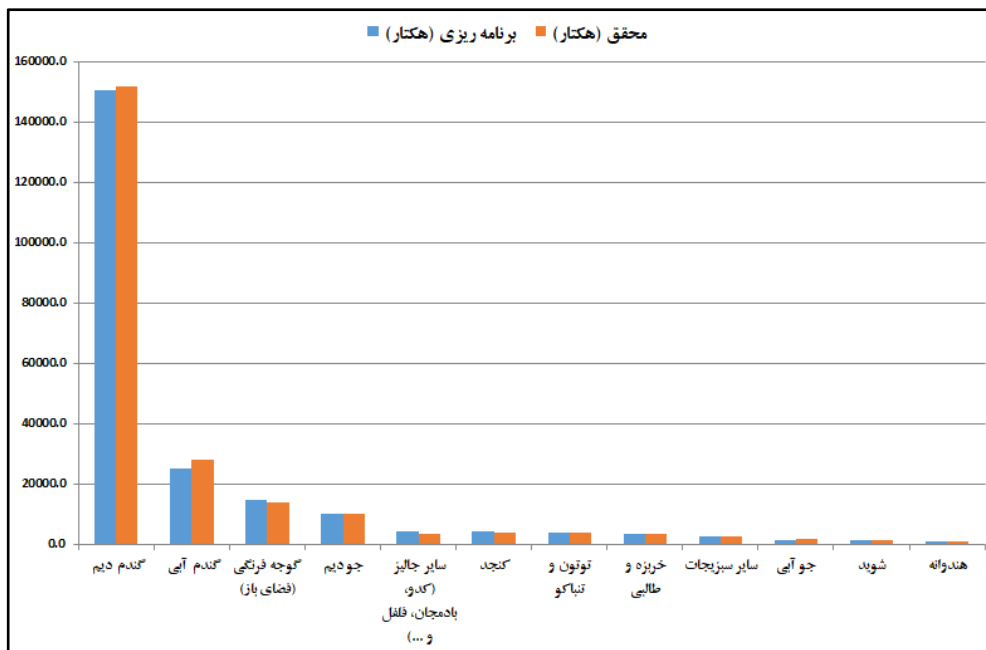
جدول ۱ سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات عمده زراعی در استان بوشهر را در برنامه و میزان تحقق آن در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲ نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌شود از ۴۲ محصول مورد نظر همه محصولات در استان کشت شده‌اند. سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات زراعی انحراف معنی‌داری از برنامه ندارند. بطوریکه انتظار برنامه در خصوص سطح زیر کشت گندم آبی ۱۱۱٪، عملکرد ۹۷٫۸٪ و تولید آن حدود ۱۰۹٪ محقق شده است. از طرفی اهداف برنامه در خصوص کشت دیم محصولات گندم، جو محقق گردیده است. سطح زیر کشت گندم دیم ۱۰۱٪، عملکرد آن ۹۸٪ تحقق یافته است. سطح زیر کشت گوجه فرنگی (فضای باز)، هندوانه، خربزه و طالبی کمتر از برنامه ابلاغی بوده است. علت کاهش سطح زیر کشت این محصولات جنبه آب بر بودن آنها و تلاش دست‌اندرکاران

برای کاهش سطح زیر کشت این محصولات است. باید توجه داشت با ابلاغ دستوری نمی توان کشاورزان را مجاب نمود سطح زیر کشت را کاهش دهند. لذا سیاست حمایتی و قیمت تضمینی متناسب با الگوی کشت برای محصولات زراعی هدف می تواند راهکار مناسبی باشد.

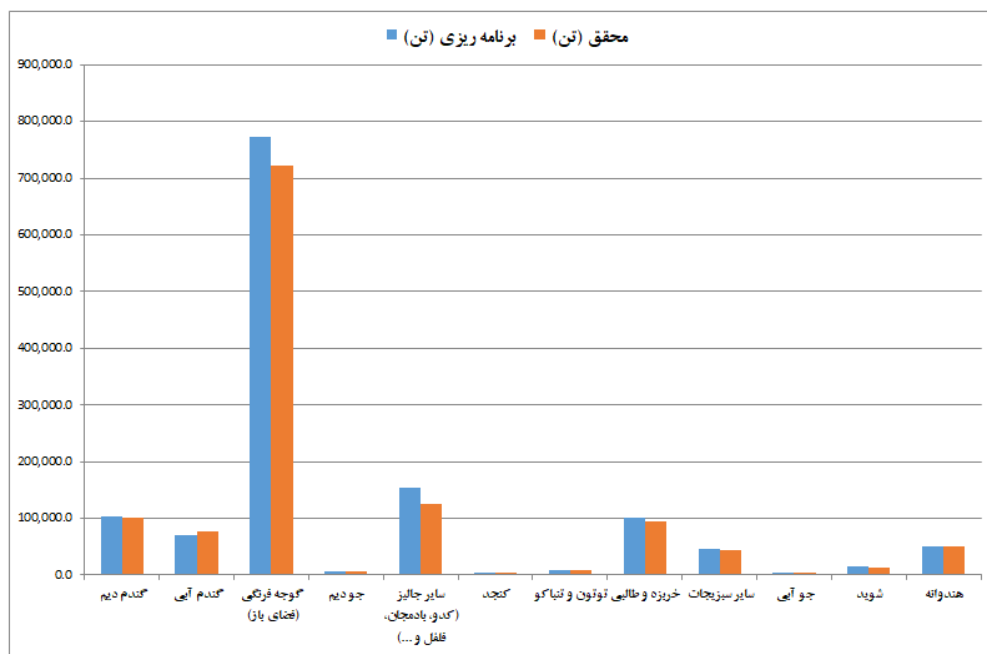
بیشترین انحراف از برنامه در کشت سایر جالیز مشاهده می گردد بطوریکه سطح زیر کشت آن از ۴۳۳۰ هکتار در برنامه به ۳۴۹۲ هکتار و به تبع آن تولید نیز کمتر از برنامه اتفاق افتاده است که بر اساس گزارش استان بدلیل بارندگی مناسب و تمایل به کشت محصول گندم با قیمت تضمینی بوده است. با توجه به محدودیت کشت جالیز، زارعین تمایل داشتند برای کاهش سطح زیر کشت جالیز خود این محصولات را از برنامه زراعی خود حذف نمایند.

جدول ۱. سطح زیر کشت، عملکرد و تولید محصولات عمده زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر (سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲)

سال ۱۴۰۱-۰۲ (طبق برنامه)						سال ۱۴۰۱-۰۲ (محقق شده)				نوع محصول
سطح (هکتار)	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	درصد تحقق	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)	درصد تحقق	تولید (تن)	درصد تحقق	درصد تحقق	
۲۵۳۱۵.۲	۲۷۹۲.۲	۷۰۶۸۵.۹	۲۸۱۲۸.۰	۱۱۱.۱	۲۷۳۱.۵	۹۷.۸۳	۷۶۸۳۳	۱۰۹		گندم آبی
۱۵۰۴۰۱.۸	۶۸۲.۲	۱۰۲۶۰۸.۰	۱۵۱۹۲۱.۰	۱۰۱.۰	۶۶۸.۷	۹۸.۰۲	۱۰۱۵۹۲	۹۹		گندم دیم
۱۶۲۵.۴	۲۷۴۸.۶	۴۴۶۷.۵	۱۸۰۶.۰	۱۱۱.۱	۲۶۸۸.۸	۹۷.۸۳	۴۸۵۶	۱۰۹		جو آبی
۱۰۱۱۳.۸	۶۴۷.۶	۶۵۴۹.۳	۱۰۲۱۶.۰	۱۰۱.۰	۶۳۴.۷	۹۸.۰۲	۶۴۸۴	۹۹		جو دیم
۷۱۹.۷	۱۰۶۰۷.۴	۷۶۳۳.۹	۶۹۲.۰	۹۶.۲	۱۰۴۰۷.۲	۹۸.۱۱	۷۲۰۲	۹۴		یونجه
۷.۴	۲۹۱.۱	۲.۲	۷.۰	۹۴.۳	۲۸۵.۷	۹۸.۱۵	۲	۹۳		نخود آبی
۲۵۹.۷	۱۳۱۴.۱	۳۴۱.۳	۲۴۵.۰	۹۴.۳	۱۲۸۹.۸	۹۸.۱۵	۳۱۶	۹۳		کلزا آبی
۵۶.۷	۶۹۱.۶	۳۹.۲	۵۳.۰	۹۳.۵	۶۷۸.۹	۹۸.۱۷	۳۶	۹۲		کلزا دیم
۴۱۷.۲	۴۹۲۸۴.۴	۲۰۵۵۹.۰	۴۰۵.۰	۹۷.۱	۴۸۳۴۵.۷	۹۸.۱۰	۱۹۵۸۰	۹۵		ذرت علوفه ای
۹.۲	۵۲۶۸.۰	۴۸.۴	۹.۰	۹۸.۰	۵۱۶۶.۷	۹۸.۰۸	۴۷	۹۶		سیب زمینی
۱۲.۰	۱۱۰۰۳.۳	۱۳۱.۶	۱۳.۰	۱۰۸.۷	۱۰۷۶۹.۲	۹۷.۸۷	۱۴۰	۱۰۶		ذرت دانه ای
۱۴۶۱۰.۸	۵۲۹۶۱.۲	۷۷۳۸۰۲.۶	۱۳۹۱۵.۰	۹۵.۲	۵۱۹۷۱.۳	۹۸.۱۳	۷۲۳۱۸۰	۹۳		گوجه فرنگی (فضای باز)
۳۸۸.۳	۳۹۱۲۱.۱	۱۵۱۹۲.۵	۳۸۴.۵	۹۹.۰	۳۸۳۶۱.۵	۹۸.۰۶	۱۴۷۵۰	۹۷		پیاز
۴۱۳۳.۳	۹۸۸.۱	۴۰۸۴.۰	۳۷۵۷.۵	۹۰.۹	۹۷۰.۴	۹۸.۲۱	۳۶۴۶	۸۹		کنجد
۳۹۱۵.۰	۲۴۴۶.۱	۹۵۷۶.۵	۳۸۰۱.۰	۹۷.۱	۲۳۹۹.۵	۹۸.۱۰	۹۱۲۱	۹۵		توتون و تنباکو
۴۳۳۰.۸	۳۵۵۱۰.۹	۱۵۳۷۹۰.۸	۳۶۰۹.۰	۸۳.۳	۳۴۹۲۸.۸	۹۸.۳۶	۱۲۶۰۵۸	۸۲		سایر جالیز (کدو، بادمجان، فلفل و ...)
۲۶۵۲.۰	۱۷۳۶۶.۵	۴۶۰۵۶.۰	۲۶۰۰.۰	۹۸.۰	۱۷۰۳۲.۵	۹۸.۰۸	۴۴۲۸۵	۹۶		سایر سبزیجات
۱۳۲۷.۳	۱۱۰۸۸.۵	۱۴۷۱۸.۰	۱۲۲۹.۰	۹۲.۶	۱۰۸۸۶.۹	۹۸.۱۸	۱۳۳۸۰	۹۱		شوید

شکل ۱. سطح زیر کشت محصولات عمده زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر (سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲)

شکل ۲. تولید محصولات عمده زراعی در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر (سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲)

یکی از اهداف برنامه، تحلیل فرآیند اجرای سیستم های آبیاری در راستای افزایش راندمان آبیاری و کاهش تلفات آب است. جدول ۲ وضعیت و سطح اجرای سیستم های آبیاری نوین در استان بوشهر در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲ را نشان می دهد. طبق گزارش دریافتی از استان در کلیه محصولات زراعی میزان و سطح اجرای سیستم های آبیاری نوین (از منظر کمی) طبق برنامه و بطور کامل اجرا گردیده است.

جدول ۲. وضعیت و سطح اجرای سیستم های آبیاری نوین در استان بوشهر (سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲)				
محصول	سال ۱۴۰۰-۰۱	سال ۱۴۰۱-۰۲ (طبق برنامه)	سال ۱۴۰۱-۰۲ (محقق شده)	۱۰۰
گندم آبی	۱۵۲.۲۵	۷۲.۶۶	۷۲.۶۶	۱۰۰
جو آبی	۲۹۳.۷۹	۱۸۶.۱۴	۱۸۶.۱۴	۱۰۰
کنجد	۱۰۷.۵۲	۲۴.۴۱	۲۴.۴۱	۱۰۰
سبزیجات	۴.۸۳	۵۱.۲	۵۱.۲	۱۰۰
صیفی جات	۰	۳۷.۰۵	۳۷.۰۵	۱۰۰

افزایش ضریب مکانیزاسیون برای ارتقای بهره وری و کاهش ضایعات ضروریست. طبق گزارش ناظر استان بوشهر و اطلاعات دریافتی، اهداف برنامه در افزایش ضریب مکانیزاسیون در سال زراعی جاری در محصولات مختلف بخوبی محقق شده است (جدول ۳). هم چنین میزان تحقق اهداف برنامه در افزایش ضریب نفوذ بذر گواهی شده در محصولات استراتژیک گندم و جو (آبی و دیم) مناسب بوده است. با توجه به اهمیت این ضریب در دستیابی به عملکرد پتانسیل در محصولات زراعی، لازم است به این موضوع توجه و اقدامات ضروری در خصوص افزایش ضریب نفوذ بذر گواهی شده در سطح استان صورت گیرد.

جدول ۳. درجه مکانیزاسیون و ضریب نفوذ بذر گواهی شده در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر (سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲)

سال ۱۴۰۱-۰۲ (محقق شده)				سال ۱۴۰۱-۰۲ (طبق برنامه)		سال ۱۴۰۰-۰۱		نوع محصول
درصد تحقق	ضریب نفوذ بذر گواهی شده (درصد)	درصد تحقق	درجه مکانیزاسیون کشاورزی (درصد)	ضریب نفوذ بذر گواهی شده، هیبرید و ... (درصد)	درجه مکانیزاسیون کشاورزی (درصد)	ضریب نفوذ بذر گواهی شده، هیبرید و ... (درصد)	درجه مکانیزاسیون کشاورزی (درصد)	
۱۰۰	۴۴	۱۰۲	۹۰	۴۴	۸۸	۵۲	۹۰	گندم آبی
۱۰۰	۳۸	۱۰۰	۸۰	۳۸	۸۰	۳۶	۷۶	گندم دیم
۱۰۰	۵۰	۱۰۳	۸۲	۵۰	۸۰	۵۰	۸۵	جو آبی
۱۰۰	۴۰	۱۰۰	۷۱	۴۰	۷۱	۴۰	۶۵	جو دیم
۱۰۰	۶۰	۱۳۹	۲۵	۶۰	۱۸	۶۰	۱۷	یونجه
۱۰۰	۹۵	۱۰۳	۸۰	۹۵	۷۸	۱۰۰	۷۸	کلزا آبی
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۸	۶۵	۱۰۰	۶۰	۱۰۰	۶۱	کلزا دیم
۱۰۲	۹۲	۱۱۳	۸۰	۹۰	۷۱	۹۰	۵۰	ذرت علوفه ای
۱۰۰	۱۰۰	۱۱۶	۶۵	۱۰۰	۵۶	۱۰۰	۳۶	ذرت دانه ای
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۷	۳۰	۱۰۰	۲۸	۱۰۰	۲۸	گوجه فرنگی (فضای باز)
۱۰۲	۹۲	۱۴۰	۷	۹۰	۵	۹۰	۸	پیاز
۱۵۰	۷۵	۱۰۰	۳۱	۵۰	۳۱	۰	۳۱	کنجد
۱۰۰	۲	۱۶۷	۵	۲	۳	۰	۳	توتون و تنباکو

جدول ۴ وضعیت احداث گلخانه در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲ را نشان می‌دهد. میزان تحقق برنامه احداث گلخانه در مجموع استان ۳۷٪ و بیش از اهداف یکساله (۲۰٪) است. پراکنش تحقق برنامه در شهرستان های مختلف با توجه به مزیت نسبی احداث گلخانه در شهرستانها مناسب است.

جدول ۴. وضعیت احداث گلخانه در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر (سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲)

شهرستان	موجود در سال پایه	هدف ۵ ساله	تحقیقی در سال ۱۴۰۱-۰۲	درصد تحقق
بوشهر	۱۲۸۵	۲	۱	۵۰٪
گناوه	۰	۱	۰.۵	۵۰٪
دیلم	۰.۵	۱	۰.۵	۵۰٪
دشتستان	۴۱	۷.۵	۲.۵	۳۳٪
تنگستان	۵	۱	۰.۵	۵۰٪
دشتی	۹۲.۹	۱۹	۵	۲۶٪
کنگان	۳.۳۸	۱	۱	۱۰۰٪
دیر	۶۴	۱۳.۵	۶	۴۴٪
جم	۹.۲	۳	۱	۳۳٪
عسلویه	۲.۱۵	۱	۰.۵	۵۰٪
جمع	۲۳۰.۹۸	۵۰	۱۸.۵	۳۷.۰۰٪

جدول ۵ وضعیت کودهای ازته، فسفره و پتاسه در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲ را نشان می‌دهد. با توجه به تخصیص صورت گرفته، میزان مصرف کودهای مختلف در محصولات استراتژیک گندم و جو و سایر محصولات طبق برنامه بوده است.

جدول ۵. وضعیت کودهای ازته، فسفره و پتاسه در برنامه و میزان تحقق آن در استان بوشهر (سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲)

نوع محصول	سال ۱۴۰۰-۰۱			سال ۱۴۰۱-۰۲ (طبق برنامه)			سال ۱۴۰۲-۰۳ (محقق شده)			
	کود ازته (کیلوگرم در هکتار)	کود فسفره (کیلوگرم در هکتار)	کود پتاسه (کیلوگرم در هکتار)	کود ازته (کیلوگرم در هکتار)	کود فسفره (کیلوگرم در هکتار)	کود پتاسه (کیلوگرم در هکتار)	کود ازته (کیلوگرم در هکتار)	کود فسفره (کیلوگرم در هکتار)	کود پتاسه (کیلوگرم در هکتار)	درصد تحقق
گندم آبی	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰
گندم دیم	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۱۰۰
جو آبی	۲۰۰	۵۰	۵۰	۲۰۰	۵۰	۵۰	۲۰۰	۵۰	۵۰	۱۰۰
جو دیم	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۱۰۰
یونجه	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰
نخود آبی	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰
کلزا آبی	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰
کلزا دیم	۱۰۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۵۰	۵۰	۱۰۰
چغندر قند بهاره	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰
ذرت دانه ای	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰
گوجه فرنگی (فضای باز)	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰
پیاز	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰
توتون و تنباکو	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۰۰

برنامه‌های آموزشی و ترویجی اجرا شده در استان بوشهر

یکی از اهداف برنامه الگوی کشت اجرای فعالیت های ترویجی و آموزشی در راستای تدوین الگوی کشت است که در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ تحقق اهداف برنامه با برنامه های پیشنهادی پیشرفت خوبی داشته و انطباق برنامه با اهداف متناسب بوده. دوره آموزش بر خط در بستر شبکه شاک که محل استقرار آن در مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی می باشد رشد قابل توجهی داشته است. در بقیه فعالیت های ترویجی درصد تحقق ۱۰۰٪ بوده است.

جدول ۶. فعالیت‌های رسانه‌ای جمعی و انفرادی

عنوان فعالیت	فعالیت‌های رسانه‌ای جمعی و انفرادی			
	سال ۱۴۰۰-۰۱	طبق برنامه ۱۴۰۱-۰۲	تحقیق سال ۱۴۰۱-۰۲	درصد تحقق
برنامه تلویزیونی	۲	۱	۱	٪۱۰۰
شبکه برکت استان	۴	۹	۹	٪۱۰۰
برنامه رادیویی	۲۰	۲۰	۲۰	٪۱۰۰
انیمیشن			۰	٪۰
فیلم آموزشی ترویجی			۰	٪۰
موشن گرافی		۱	۱	٪۱۰۰
کلیپ	۴	۱	۱	٪۱۰۰
کاراکتر			۰	٪۰
اسلاید ویزن			۰	٪۰
نشریه ترویجی	۳	۴	۴	٪۱۰۰
دستنامه ترویجی			۰	٪۰
دستورالعمل ترویجی			۰	٪۰
بروشور ترویجی		۳	۳	٪۱۰۰
پوستر ترویجی		۱	۱	٪۱۰۰
بنر		۳	۳	٪۱۰۰

جدول ۷. سازه‌های ترویجی

سازه‌های ترویجی				عنوان فعالیت (تعداد)
سال ۱۴۰۰-۰۱	طبق برنامه ۱۴۰۱-۰۲	تحقیق سال ۱۴۰۱-۰۲	درصد تحقق	
	۱مورد	۱مورد	۱۰۰٪	مزارع نوآوری
۱۰سایت	۲سایت	۲سایت	۱۰۰٪	سایت‌های ترویجی
۱کانون	۲کانون	۲کانون	۱۰۰٪	کانون‌های یادگیری
۱مزرعه	۲مورد	۲مورد	۱۰۰٪	مزارع الگویی
۲طرح	۱طرح	۱طرح	۱۰۰٪	مکان‌های اجرای طرح‌های تحقیقی-ترویجی

جدول ۸. فعالیت‌های آموزشی-ترویجی موضوعی و محصولی

فعالیت‌های آموزشی-ترویجی موضوعی و محصولی				عنوان فعالیت (تعداد)
سال ۱۴۰۰-۰۱	طبق برنامه ۱۴۰۱-۰۲	تحقیق سال ۱۴۰۱-۰۲	درصد تحقق	
۵	۸	۸	۰٪	اعزام تیم‌های یاوران تولید
۸۶	۸۸	۸۸	۱۰۰٪	دوره‌های مهارت‌آموزی بهبود و ارتقای مهارت فنی
۱۷	۲۸	۲۸	۱۰۰٪	روزهای مزرعه
۶	۳	۳	۱۰۰٪	روز انتقال یافته‌های تحقیقاتی
۵	۶	۶	۱۰۰٪	هفته انتقال یافته‌های تحقیقاتی
۸۰	۹۶	۹۶	۱۰۰٪	دوره‌های ترویجی
۴۷	۵۴	۵۴	۱۰۰٪	کارگاه ترویجی
۸۷	۹۶	۹۶	۱۰۰٪	بازدیدهای ترویجی
۲برنامه	۳برنامه	۳برنامه	۱۰۰٪	غیرحضوری آموزش برخط با استفاده از شبکه برکت
۲	۱	۱	۱۰۰٪	طرح‌های تحقیقی-ترویجی
۴۲۵	۵۲۲	۵۲۲	۱۰۰٪	ارتباطات انفرادی و چهره به چهره

مسائل و مشکلات اجرای برنامه در استان بوشهر

- ۱-عدم هماهنگی بین امور آب با سیاست الگوی کشت
- ۲-عدم سیاست تشویقی جهت اجرای الگوی کشت
- ۳-عدم هماهنگی صنایع تبدیلی استان با سیاست اجرای الگوی کشت
- ۴-عدم توزیع به موقع برخی از نهاده ها در بین محصولات زراعی
- ۵-عدم اجرای دقیق کشت قراردادی محصولات زراعی

توصیه‌های فنی ارائه شده

- ۱-هماهنگی با امور آب استان در خصوص سیاست های تعیین الگوی کشت محصولات زراعی
- ۲-هماهنگی با صنایع تبدیلی استان در خصوص انعقاد قرارداد با تولیدکنندگان
- ۳-متناسب سازی توزیع نهاده به موقع به زارعین در فصل کشت
- ۴-اعلام قیمت تضمینی محصولات قبل از سال زراعی

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

به منظور جمع بندی و تعیین میزان دست یابی به اهداف اصلی برنامه الگوی کشت، از شاخص ضریب تحقق استفاده گردید (جدول ۹). بطوریکه در صورت تحقق هر یک از برنامه های ابلاغی بین ۹۰-۱۱۰ درصد ضریب تحقق یک و... در انتها در صورت تحقق کمتر از ۳۰ درصد برنامه ابلاغی، ضریب تحقق $\frac{0}{2}$ - تعلق می گیرد. بر این اساس در جدول ۹ میزان تحقق برنامه در خصوص سطح زیر کشت محصولات مهم ۹۸٪، میزان تحقق برنامه در خصوص عملکرد محصولات ۹۸٪ و در خصوص تولید با توجه به انحراف پیش آمده در خصوص برخی محصولات این میزان ۹۶٪ بوده است (جدول ۱۰).

جدول ۹. ضریب تحقق برنامه برای درصدهای مختلف

از	تا	ضریب تحقق
۹۰	۱۱۰	۱
۸۰	۱۲۰	۰.۸
۷۰	۱۳۰	۰.۶
۵۰	۱۵۰	۰.۲
۳۰	۱۷۰	۰
۳۰	۱۷۰	-۰.۲

جدول ۱۰. درصد تحقق واقعی شاخص‌های مختلف در برنامه ابلاغی در استان بوشهر (۱۴۰۱-۰۲)

شاخص	درصد تحقق واقعی برنامه ابلاغی (%) سال ۱۴۰۱-۰۲
سطح زیر کشت	۹۸
عملکرد محصولات	۹۸
تولید	۹۶
سطح اجرای سیستم های آبیاری نوین	۱۰۰
نصب کنتورهای هوشمند (تعداد)	۸۰۰
تحويل حجمی آب	۸۶۶۰ هزار مترمکعب در سال
میزان آب مصرفی	۱۰۲۰۳۰ هزار مترمکعب در سال
بهره وری مصرف آب	۶۹ درصد در محصولات زراعی ۴۵ درصد در محصولات باغی
تسطیح و یکپارچه سازی	۶۰ هکتار
درجه مکانیزاسیون کشاورزی	۵۴
ضریب نفوذ بذر گواهی شده	۶۸
احداث گلخانه	۱۸.۵ هکتار
کود از ته	۱۰۰
کود فسفره	۱۰۰
کود پتاسه	۱۰۰
فعالیت های رسانه ای	۱۰۰
ظرفیت سازه های ترویجی	۱۰۰
فعالیت های آموزشی - ترویجی	۱۰۰
میانگین درصد تحقق شاخص ها	۹۰.۲۵

بر اساس نتایج بدست آمده از ارزیابی برنامه الگوی کشت در سال اول اجرا در استان بوشهر، نتایج زیر دست آمد:

- سطح زیر کشت محصولات عمده زارعی مانند گندم، جو و گوجه فرنگی مطابق با برنامه بوده و انتظارات برنامه الگوی کشت در سال اول اجرای برنامه محقق شده و مناسب ارزیابی می شود.
- در گندم آبی و دیم سطح زیر کشت با اهداف برنامه تطابق دارد، و میزان تولید این محصول با توجه به شرایط خوب بارندگی در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲، نه درصد بیش از پیش بینی شده است. با توجه به اینکه پایداری تولید در

محصولات دیم تابع شرایط جوی و نزولات آسمانی است، بدلیل نزولات آسمانی مناسب، تولید گندم دیم بیش از پیش بینی در برنامه تحقق پیدا کرده است. در مورد محصول جو دیم، بستر دامداران برای تهیه بخشی از علوفه مصرفی دامهای خود اقدام به کشت می نمایند که نسبت به گندم کمتر تابع شرایط بارندگی است و همه ساله دامداران به صورت مرسوم اقدام به کشت و تولید جو در شرایط دیم می کنند.

- سطح زیرکشت یونجه، با توجه به ابلاغ الگوی کشت و شرایط قیمت تضمینی گندم از طرفی و بارندگی های مناسب و تولید علوفه در دیم زارها کاهش نشان می دهد و اختلاف اندکی با اهداف برنامه دارد.
- در خصوص نخود آبی، این محصول در استان بوشهر، سابقه کشت چندانی ندارد و هنوز دانش، ابزار و زیر ساخت های لازم برای توسعه کشت این محصول در استان بوشهر فراهم نیست.
- درصد تحقق سطح زیرکشت و میزان تولید کلزا کاهش نشان می دهد. چالش اصلی کلزاکاران در استان بوشهر برداشت کلزا و خرید تضمینی آن است. با توجه به اینکه، کمباین های برداشت غلات از استان فارس به بوشهر اعزام می شوند و با اتمام فصل برداشت غلات استان را ترک می کنند، سطح زیرکشت استان بوشهر، صرفه اقتصادی لازم را برای کمباین داران فراهم نمی کند تا اقدام به تهیه ابزار لازم برای برداشت کلزا (هد مخصوص) کنند و یا منتظر زمان برداشت کلزا در استان بوشهر بمانند. هم چنین، کلزاکاران استان در تحویل محصول خود به عامل های خرید با مشکلات عدیده ی نظیر رطوبت محصول و درصد ناخالصی روبرو هستند که نیازمند برگزاری کلاسهای آموزشی و توجیهی برای عاملان خرید است.
- در خصوص محصول گوجه فرنگی و جالیز، با توجه به هدف سازمان جهاد کشاورزی برای کاهش سطح زیر کشت محصولات آبر، با سیاستهای سازمان مطابقت دارد.
- استان بوشهر در زمینه اجرای سیستم آبیاری در راستای افزایش بهره وری آب مناسب عمل نموده است.
- اهداف برنامه در افزایش ضریب مکانیزاسیون در سال زراعی جاری در محصولات مختلف بخوبی محقق شده است.
- با توجه به تخصیص صورت گرفته، میزان مصرف کودهای مختلف در محصولات استراتژیک گندم و جو طبق برنامه بوده است.

- برنامه آموزشی و ترویجی در استان بوشهر بطور کلی مناسب بوده و برای سال اول قابل قبول می باشد.
- در مجموع اجرای برنامه در سال اول اجرا در استان بوشهر با اهداف برنامه الگوی کشت ابلاغی قابل قبول ارزیابی می شود، برای تحقق بیشتر برنامه در سال های آتی اجرای الگوی کشت و در جهت رفع نواقص برنامه ۱۴۰۱- ۱۴۰۲ بایستی تلاش نمود. اصلاح و تحقق این برنامه نه تنها همت مدیران استانی را طلب می نماید، بلکه بایستی سیاستمداران و مسئولین محترم وزارت جهاد کشاورزی با همکاری نهادهای حاکمیتی و مجلس شورای اسلامی در خصوص تصویب قوانین حمایتی در زمینه الگوی کشت همکاری لازم را داشته باشند.

Monitoring report on the implementation of the program of the national cultivation model of agricultural products in Bushehr province for the crop

Abstract

The purpose of monitoring the cultivation pattern program is to monitor, evaluate, modify, and update the expected expectations and the results obtained, and provide feedback to the agents who compile and implement the program, in order to eliminate its weaknesses and strengthen its strengths. and continuous monitoring of the proper implementation of the program in line with the determined approaches. In order to summarize and determine the degree of achievement of the main goals of the cultivation pattern program in Bushehr province in the crop year ۱۴۰۲-۱۴۰۱, the realization coefficient index was used. So that in case of realization of any of the notified programs between ۹۰-۱۱۰٪, the realization factor is ۱, ۸۰-۱۲۰٪ realization factor is ۰.۸, ۷۰-۱۳۰٪ realization factor is ۰.۷. And in case of realization of less than ۳۰٪ of the notified program, the realization coefficient of ۰.۳ was awarded. The degree of realization of the plan in Bushehr province regarding the cultivated area of important crops was ۹۸٪, the degree of realization of the plan regarding the performance of crops was ۹۸٪ and regarding the production of important crops this amount was ۹۶٪, the average percentage of realization of various indicators was ۹۰٪, which according to the year First, the implementation of the cultivation pattern can be an acceptable average.

Keywords: cultivation pattern, food security, resource sustainability.